

**SPRAWOZDANIE ROCZNE
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SANTOKU
Z ZAKRESU REALIZACJI ZADAŃ WSPIERANIA RODZINY
ZA ROK 2021**

Santok, luty 2022 r.

Rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji oraz przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku zapewnił wsparcie zgodnie z założeniami Programu wsparcia rodziny tj. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023. Na ich realizację składały się wszelkie działania związane z prowadzeniem pracy socjalnej, zapewnieniem wsparcia w postaci asystenta rodziny, poradnictwa specjalistycznego, usług opiekuńczych, czy placówek wsparcia dziennego.

I. PODSTAWA PRAWNA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku w ramach zakresu realizacji zadań wspierania rodziny realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.). Art. 179 ust. 1 określa, że w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadania.

Ponadto opiera się na poniższych aktach prawnych:

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zm.),
3. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 z późn. zm.),
4. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
5. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),
6. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
7. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.),
8. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.),
9. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021

- r. poz. 1805 z późn. zm.),
10. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.),
 11. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.),
 12. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.),
 13. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zm.),
 14. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.),
 15. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 966 z późn. zm.),
 16. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711 z późn. zm.),
 17. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1915 z późn. zm.),
 18. uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego Gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014 – 2020,
 19. uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023,
 20. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.),
 21. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
 22. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.),
 23. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1061),
 24. ustawa z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1705 z późn. zm.),
 25. Uchwała Nr XXVII/247/2020 Rady Gminy Santok z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie

przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023,
26. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. Z 2021 r. poz. 2268 z
późn. zm.).

II. ZADANIA GMINY WYNIKAJĄCE Z USTAWY O WSPIERANIU RODZINY I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 pomoc rodziny wspierającej ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 zadania ministra właściwego do spraw rodziny ust. 3;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Wdrażanie modelowych rozwiązań pracy z rodziną wieloproblemową, w szczególności rozwój pracy socjalno - terapeutycznej i socjalno - wychowawczej z rodzinami, które są zagrożone w pełnieniu swoich funkcji to zadania realizowane zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pomoc rodzinie borykającej się z trudnościami związanymi z opieką i wychowaniem dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich, może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje możliwość zastosowania rozwiązań, które mogą przyczynić się do budowania spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodziny, która ma problemy w realizacji funkcji opiekuńczo - wychowawczej.

III. DZIAŁALNOŚĆ I ZADANIA ASYSTENTA RODZINY

Głównym celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej samodzielne wychowywanie dzieci. Asystent rodziny jako pracownik instytucji opiera swoje działanie na podstawie ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Zakres obowiązków asystenta rodziny został wyszczególniony w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Do jego zadań należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
2. opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
3. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
4. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
5. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
6. udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
7. wspieranie aktywności społecznej rodzin;
8. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
9. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
10. motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;

11. udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
12. podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
13. prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
14. realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2019 r. poz. 473);
15. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
16. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;
17. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
18. sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
19. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
20. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn.zm.) lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna się za niezbędną.

Zgodnie z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej:

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:
 - a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
 - b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
 - c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
 - d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
 - e) pomocy w integracji rodziny;
 - f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
 - g) dążeniu do reintegracji rodziny.
2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:
 - a) pracy z rodziną;
 - b) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

3. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Asystenta rodziny (1 etat) zatrudnia Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej na podstawie umowy o pracę w zadaniowym systemie czasu pracy, co pozwala na elastyczny czas pracy oraz realizację zadań dostosowanych do potrzeb. Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak liczba ta nie może przekroczyć 15. Praca asystenta rodziny opiera się przede wszystkim na bardzo intensywnych relacjach z podopiecznymi. Wymagają nawiązywania i utrzymywania efektywnych kontaktów międzyludzkich, ciągłej współpracy z podopiecznymi. Do tego niezbędna jest łatwość nawiązywania relacji z innymi, bezkonfliktowość, umiejętność współdziałania i współpracy. Wymagana jest życzliwość, uprzejmość i tolerancja oraz umiejętność zdobycia zaufania i sympatii. W tej pracy niezwykle ważna jest umiejętność organizacji czasu pracy. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli uprzednio zostało umieszczone poza rodziną. Nadrzędnym celem pracy asystenta z rodziną jest niedopuszczenie do rozerwania więzi z rodzicami.

Gmina Santok realizuje działania w zakresie fizycznego i psychicznego polepszania dobrostanu dzieci, w tym ograniczenie zjawiska zaniedbywania dzieci i niedostatecznej opieki nad nimi oraz wspierania bezpiecznej więzi między opiekunem a dzieckiem. Wspieranie rodziny, w zakresie pracy asystenta rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych oraz podniesieniu jakości życia członków rodziny.

Partnerzy w pracy asystenta rodziny:

1. placówki oświatowe - szkoły, przedszkola;
2. Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne;
3. poradnie specjalistyczne;
4. punkty konsultacyjne;
5. placówki służby zdrowia - ośrodki zdrowia;
6. organy ścigania - policja, Sąd Rejonowy;

7. Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku;
8. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku;
9. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Santoku;
10. Organizacje pozarządowe,
11. Radni i Sołtysi Gminy Santok

IV. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie. Asystent w 2021 r. brał udział w następujących szkoleniach:

1. „Praktyka Procedury Niebieskiej Karty”- styczeń 2021;
2. „Mindfulness techniki i narzędzia poprawy jakości życia” - luty 2021;
3. „Praca z trudnym klientem” - kwiecień 2021;
4. „Praca z osobami z DDA -błędy w komunikacji”- maj 2021;
5. „Jak wzmacniać poczucie własnej wartości i nie porównywać się destrukcyjnie z innymi” - maj 2021;
6. „Praca z rodzinami przeżywającymi problem opiekuńczo – wychowawczy” - czerwiec 2021;
7. „Jak pisać wnioski o dofinansowanie na działania społeczne” - czerwiec 2021;
8. „Jak zachować równowagę w pracy. Work – life – balance” - czerwiec 2021;
9. „Jak pisać wnioski o dofinansowanie na działanie społeczne” - czerwiec 2021;
10. „Pierwsza pomoc psychologiczna w kryzysie”. Poziom I. Certyfikat Konsultanta Kryzysowego – czerwiec 2021;
11. „Psychologia kryzysu i interwencji kryzysowej”. Studia podyplomowe na WSB w Szczecinie – czerwiec 2021;
12. „Asystent rodziny – metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy z rodziną. Zastosowanie narzędzi psychologicznych w diagnozie rodziny – skala oceny rodziny. Profesjonalny sposób rozwiązywania problemów na drodze dialogu, wykorzystanie dialogu motywującego w pracy z rodziną – lipiec 2021;

13. „Rola asystenta w procesie wsparcia rodziny z uwzględnieniem koordynacji zadań – budowanie kompetencji i umiejętności praktycznych z wykorzystaniem terapii skoncentrowanej na rozwiązaniu, mediacji oraz dialogu motywującego” - listopad 2021,

14. „Bezpieczeństwo pracownika socjalnego” - listopad 2021.

V. DOSTĘPNOŚĆ PORADNICTWA DLA RODZIN

W ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku na rzecz wsparcia rodziny w 2021 r. podjęto m.in. następujące działania:

1. *Rodzina wspierająca* - informowanie o możliwości zostania rodziną wspierającą, której zadaniem nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przewyżnianiu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających;
2. *Herbatka u Asystenta* – konsultacje doradcy rodzinnego w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny. Odbywały się w zależności od stanu epidemiologicznego w kraju (stacjonarnie lub telefonicznie).
3. *Punkt Konsultacyjny przy GKRPA* – konsultacje doradcy rodzinnego oraz specjalisty terapii uzależnień. Punkt działał w zależności od stanu epidemiologicznego w kraju, telefonicznie i stacjonarnie. Doradca rodzinny udzielił 137 porad, natomiast specjalista terapii uzależnień 74 porady.
4. *Teleporady telefoniczne* – bezpłatne wsparcie rodzinne od poniedziałku do piątku w godzinach 09.00-12.00 (włączenie się w ogólnopolską akcję);
5. *Kolonia „Aktywne wakacje”* - wyjazd 25 dzieci na letni wypoczynek do Ośrodka Wczasów Dziecięcych w Myśliborzu (lipiec);
6. *Tydzień Przeciwdziałania Przemocy* - bezpłatne telefoniczne porady specjalistów dotyczące przeciwdziałania zjawiskom przemocy w rodzinie. Dyżur prowadzili: Policja, doradca rodzinny, pracownik socjalny, członek GKRPA i członek ZI w Santoku (listopad);
7. *Informacja dotycząca pracy asystenta rodziny* - „Założenia ogólne pracy asystenta rodziny”, która została dostarczona do placówek szkolnych i przedszkolnych oraz do poszczególnych sołectw;
8. *Placówki Wsparcia Dziennego* o charakterze pracy podwórkowej (2) wraz z programem animacyjnym i socjoterapeutycznym w miejscowości Gralewo - „Gralewianka” oraz w Starym Polichnie - „Polichnianka”. Świetlice prowadzone były przez Stowarzyszenie

Przyjaciół Gminy Santok „Pomocna Dłoń” w Santoku (22 dzieci), finansowanie GKRPA w Santoku;

9. *”Wakacje – atrakcje”* - impreza integracyjna dla rodzin z dziećmi wspieranych przez asystenta rodziny (02.07.2021 r., 6 dzieci, 3 rodziny);

10. *Dom i rodzina miejscem bezpiecznym* – konkurs plastyczny (58 prac) w II kategoriach: I – IV kl i V – VIII kl, warsztaty edukacyjne oraz Mikołajki dla uczestników świetlic oraz ich rodziców, nagranie audiobooka (projekt Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku współfinansowany ramach realizacji Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, wrzesień – grudzień 2021);

11. *Pomoc materialna o charakterze socjalnym* w roku szkolnym 2021/2022 (stypendium szkolne i zasiłek szkolny - 25 dzieci, 12 rodzin);

12. *Akcja Mikołajki 90+* - upominki i życzenia dla najstarszych mieszkańców Gminy (34 osoby);

13. Kolportaż poradników *Jak opiekować się osobą przewlekle chorą w domu*;

14. *Biała Sobota* – bezpłatne konsultacje medyczne oraz badania profilaktyczne dla mieszkańców Gminy Santok: Janczewo (09.10.2021) i Lipki Wielkie (27.11.2021). Udzielono 288 porad;

15. Przypominanie mieszkańcom o *aktualnych zasadach i obostrzeniach dot. pandemii* (informacje, ulotki), rozdawanie maseczek, promocja szczepień, dowożenie osób starszych i niepełnosprawnych do punktów szczepień przeciw COVID – 19;

16. *Ogólnopolski Dzień Seniora* (14.11.2021) – przekazanie Seniorom 60+ mieszkańcom Kopert Życia oraz życzeń (około 2.000 osób);

17. *Biesiady senioralne* - Baranowice (13.08.2021), Santok (05.09.2021), Czechów (11.09.2021), Lipki Wielkie (11.09.2021), Jastrzębnik (22.10.2021), Gralewo (28.10.2021), Płomykowo (06.11.2021), Stare Polichno (12.11.2021),

18. *Kluby Seniora*: Stare Polichno, Czechów i Lipki Wielkie. Zajęcia dla wszystkich chętnych seniorów, rozmowy i dzielenie się doświadczeniem;

19. Opracowanie *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Santok* na lata 2021 – 2025;

20. *Janczewska Dziesiątka – Bieg po zdrowie* – stoisko profilaktyczne dla dzieci i osób dorosłych (finansowanie GKRPA w Santoku, 26.09.2021);

21. Organizacja II Konkursu profilaktycznego *Żyję Zdrowo. Nie ulegam nałogom* -

promocja zdrowego stylu życia, w tym zapobieganie nadwadze i otyłości oraz propagowanie piłki siatkowej. Konkurs skierowany do uczniów szkół podstawowych z gminy Santok (finansowanie GKRPA w Santoku);

22. *Dożywianie w szkołach i przedszkolach* na rok 2021/2022 w ramach wieloletniego rządowego programu: "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019 – 2023 (44 dzieci),

23. Promocja *Karty Dużej Rodziny* – przyznanych 229 (tradycyjnie 112, elektronicznie 117);

24. Kampania „*Smart, to znaczy mądrze! Uzależnienie, czy nawyk?*”;

25. *Światowy Dzień Chorego* – wizyta w domach osób zależnych, u których świadczone są usługi opiekuńcze (11.02.2021 r.);

26. *Promocja aplikacji domowej opieki medycznej (DOM)*, projekt zdalnego monitoringu pacjentów z COVID – 19 z grupy podwyższonego ryzyka;

27. „*Bo jesteś dla mnie ważna*”- Kampania programu profilaktyki raka szyjki macicy (05.11.2021 r.);

28. *Profilaktyka 40 PLUS* – Program dla osób od 40 roku życia objętych profilaktyczną diagnostyką w zakresie najczęściej występujących problemów zdrowotnych.

VI. REALIZOWANE DZIAŁANIA NA RZECZ RODZINY W 2021 ROKU

Podstawą działania asystenta rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystent rodziny prowadzi karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną. W celu realizacji zadań asystent rodziny wspierał w ciągu roku swoimi działaniami łącznie 8 rodzin.

Tabela nr 2. Koszt realizacji zadania w latach 2020-2021.

Rok	Koszt ogółem w zł	Środki własne gminy w zł	Dotacja w zł
2020	154.789,79 zł	153.089,79 zł	1.700,00 zł
2021	70.380,31 zł	68.380,31 zł	2.000,00 zł

źródło: opracowanie własne

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego i dokonaniu analizy sytuacji rodzinnej, pracownik socjalny, jeżeli uzna za zasadne, występuje do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Wówczas prowadzone są działania w kierunku powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.

Zarządzeniem nr 8/2021 z dnia 16.06.2021 r. została wprowadzona procedura postępowania w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. Natomiast zarządzeniem nr 17/2021 z dnia 30.12.2021 r. została wprowadzona procedura w sprawie koordynacji asystenta rodziny przewidzianej w ramach realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Tabela nr 3. Wsparcie rodzin w latach 2020 – 2021 z podziałem na sołectwa.

Sołectwo	2020	2021
Nowe Polichno	1 rodzina (niepełna)	Nie dotyczy
Stare Polichno	1 rodzina (niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Baranowice	3 rodziny (2 pełne i 1 niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Górki	2 rodziny (1 pełna i 1 niepełna)	1 rodzina (niepełna)
Wawrów	4 rodziny (2 pełne i 2 niepełne)	2 rodziny (1 niepełna, 1 pełna)
Santok	1 rodzina (pełna)	1 rodzina (pełna)
Lipki Wielkie	2 rodziny (1 pełna i 1 niepełna)	1 rodzina (pełna)
Jastrzębnik	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Czechów	Nie dotyczy	1 rodzina (niepełna)
Gralewo	2 rodziny (niepełne)	Nie dotyczy
Ludzisławice	1 rodzina (niepełna)	Nie dotyczy
Mąkoszyce	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Ilość rodzin	17 rodzin	8 rodzin

Źródło: opracowanie własne

Tabela nr 4. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem w latach 2020-2021.

Rok	Liczba rodzin objętych wsparciem	Liczba dzieci w rodzinach
2020	17	32
2021	8	18

Źródło: opracowanie własne

Asystent w roku 2021 r. współpracował z 8 rodzinami, w tym zakończył współpracę z 3 rodzinami z uwagi na m. in. zmianę miejsca zamieszkania, czy osiągnięcie celu. W porównaniu do lat ubiegłych liczba uległa zmniejszeniu. Powodem są liczne działania Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej z zakresu polityki państwa na rzecz dziecka i rodziny. Kierunki tych działań zmierzają do godzenia potrzeb związanych z aspiracjami materialnymi i zawodowymi rodziny oraz potrzebami dzieci. Uruchomione zostały programy rządowe: Rodzina 500 plus, Dobry Start, Program Maluch +, Fundusz Alimentacyjny które wpłynęły na poprawę jakości życia polskich rodzin. Na grudzień 2021 r. liczba rodzin objętych wsparciem wyniosła 5. Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem wynosiła 4.

VII. WSPÓŁFINANSOWANIE PIECZY ZASTĘPCZEJ

Art. 8 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zobowiązuje do pracy z rodziną w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Naturalnym środowiskiem rozwoju dziecka jest rodzina, to też umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Główną przyczyną, z powodu której dzieci trafiły do pieczy zastępczej, jest uzależnienie rodziców od alkoholu, a tym samym brak zaspakajania podstawowych potrzeb dzieci oraz gdy jest zagrożone życie i zdrowie dzieci. Zanim Ośrodek wystąpi z wnioskiem do Sądu o zainteresowanie się sytuacją dzieci w rodzinie, podejmuje określone formy działania we współpracy z instytucjami, które w swoim zakresie obowiązków mają wpisaną pomoc dziecku

i rodzinie. Jeżeli rodzice nie podejmują współpracy, a sytuacja dziecka jest zagrożona wówczas o sprawie zostaje powiadomiony Sąd. W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z rodzicami podejmowana jest dalsza współpraca asystencka na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek realizuje zadania dotyczące współfinansowania przez gminę kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej, tj. rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Łącznie w roku 2021 w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 15 dzieci. Asystent nie współpracował z rodzinami zastępczymi, bowiem pozostają one pod opieką i nadzorem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy wykonują zadania zgodnie z art. 77 ust. 3 – 6 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Kwota współfinansowanych kosztów za pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosła:

Tabela nr 5. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej i placówkach w latach 2020-2021.

Rok	Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej	Koszt pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych
2020	125.795,48 zł	28.994,31 zł
2021	116.813,73 zł	30.775,36 zł

źródło: opracowanie własne

Z wieloletniej praktyki Ośrodka wnioskować można, iż niewielu rodziców podejmuje wyzwanie, jakim jest podjęcie działań, aby dzieci mogły wrócić do domu rodzinnego (wniosek na podstawie rozmów z rodzicami biologicznymi, z którymi współpracuje asystent).

W ramach swoich obowiązków asystent rodziny zobowiązany jest do udziału w zespołach do spraw oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej. Są to zespoły powoływane przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. czy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp., które monitorują i analizują sytuację rodzin pod kątem możliwości powrotu dzieci do naturalnego środowiska. W 2021 r. asystent rodziny uczestniczył w tego typu zespołach 3 razy z zachowaniem procedur sanitarnych związanych z COVID-19 oraz sporządzał pisemne opinie o rodzinach, które przekazywane były do w/w placówek.

Osiągnięte działania asystenta z rodzinami w 2021 r mają na celu pracę z rodziną w problemach nie tylko wychowawczych, lecz także w sprawach codziennych. Realizowana przez niego pomoc polega na wsparciu w przezwyciężeniu trudności, w poprawie sytuacji życiowej, by w przyszłości rodzina samodzielnie pokonywała własne problemy. To również:

1. podnoszenie kwalifikacji zatrudnionego asystenta;
2. praca z rodziną mająca na celu pozostanie dzieci w rodzinie biologicznej;
3. praca z rodziną, która ma trudności w prawidłowym funkcjonowaniu;
4. wsparcie rodzin poprzez pomoc w dostępie do skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa;
5. praca z rodziną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej mająca na celu jego powrót do rodziny biologicznej;
6. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

System wsparcia rodziny w Gminie Santok ma charakter lokalny i stwarza możliwość skorzystania z tego systemu odpowiednio do potrzeb rodziny mając na uwadze przede wszystkim dobro dzieci potrzebujących szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troskę o ich harmonijny rozwój, przyszłą samodzielność życiową oraz zapewnienie ochrony przysługującym im praw i wolności oraz wspieranie rodzin ryzyka i zachęcanie do korzystania z dostępnej oferty wsparcia i pomocy.

Asystent rodziny wykorzystując swoje umiejętności wspomaga rodziny w szczególności:

1. w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
2. poprzez informowanie o sposobach spędzaniu czasu wolnego,
3. poprzez analizowanie z rodziną pisma urzędowe,
4. poprzez przekazywanie linków do stron internetowych z zabawami edukacyjnymi i ruchowymi;
5. poprzez przekazywanie informacji oraz wyposażenie rodziny w niezbędną wiedzę potrzebną w procesie wychowania dzieci,
6. poprzez modelowanie zachowań poszczególnych członków rodziny,
7. udzielaniu wsparcia emocjonalnego rodzinom,

8. informowaniu o sposobach dostosowywania się do obostrzeń pandemicznych COVID-19
9. w dniu 02.07.2021 r. odbyła się impreza dla rodzin z dziećmi wspieranych przez asystenta rodziny zorganizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Centrum Kultury i Rekreacji w Santoku pod hasłem: "Wakacje – atrakcje", na której został propagowany zdrowy styl życia. Akcja pod patronatem Wójta Gminy Santok. Dzieci otrzymały drobne upominki.

Zakładane zadania na rok 2021 zostały zrealizowane.

Wykaz potrzeb na rok 2022 związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny:

1. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
2. współorganizacja i współpraca przy tworzeniu i funkcjonowaniu placówek wsparcia dziennego;
3. współpraca w realizacji programów społecznych realizowanych w gminie Santok;
4. kontynuacja funkcjonowania placek wsparcia dziennego;
5. podnoszenie kwalifikacji zatrudnionego asystenta;
6. ciągła praca z rodziną mająca na celu pozostanie dzieci w rodzinie biologicznej;
7. ciągła praca z rodziną, która ma trudności w prawidłowym funkcjonowaniu;
8. wsparcie rodzin poprzez pomoc w dostępie do skorzystania ze specjalistycznego poradnictwa,;
9. ciągła praca z rodziną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej mająca na celu jego powrót do rodziny biologicznej;
10. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej;
11. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
12. prowadzenie monitoring urodzin o statusie zakończonych;
13. kontynuacja Akcji pod hasłem: "Wakacje - atrakcje" - pikniku dla rodzin z dziećmi wspieranych przez asystenta rodziny;
14. dalsza realizacja zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej polegająca na prowadzeniu Placówek Wsparcia Dziennego Gralewianka w Gralewie i Polichnianka w Starym Polichnie, prowadzonych w formie pracy podwórkowej – Świetlice Podwórkowe.

VIII. DZIAŁANIA W CZASIE PANDEMII

W roku 2021 r. w związku trwającą sytuacją kryzysu wywołanego epidemią działania asystenta rodziny z zakresu pracy socjalno – wychowawczej zmieniły formę. Odbywały się one telefonicznie lub przez komunikatory społecznościowe zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Zdrowia. Również w sytuacji pandemii asystent dawał wsparcie, przekonanie, że w kryzysie jest ktoś, kto pomoże pokonać trudności, czy też zaproponuje nowe sposoby reagowania na codzienne sytuacje. Współpraca asystenta z rodziną polegała w głównej mierze na poszukiwaniu zasobów niezbędnych do pokonania zaistniałych trudności, budowaniu poczucia wpływu na obecną sytuację, motywowaniu do poszukiwania rozwiązań, towarzyszeniu w przechodzeniu przez labirynt różnego rodzaju wprowadzanych procedur związanych z zagrożeniem epidemiologicznym w instytucjach, proponowaniu sposobów reagowania na codzienne sytuacje.

Asystent rodziny podejmował szereg działań mających na celu:

1. edukowanie rodziców o konieczności organizacji przestrzeni domowej dla dzieci podczas nauki zdalnej, zapewnienia dziecku sprzętu multimedialnego koniecznego do realizacji obowiązku szkolnego,
2. udzielaniu wsparcia w kontaktach ze szkołą, pedagogiem, jak też pomoc w pozyskaniu komputera,
3. informowanie o zasadach dbania o higienę i zdrowie w czasie pandemii wszystkich członków rodziny, zapobiegania zakażeniu koronawirusem, omawianiem schematu postępowania w przypadku zachorowania,
4. informowanie o możliwości wsparcia psychologicznego – dostarczanie danych kontaktowych,
5. wzmacnianie i wspieranie stawiania granic i bycia konsekwentnym rodzicem,
6. poszerzanie świadomości okazywania miłości dzieciom, przytulania, chwaleń , nagradzania jak też wyjaśniania obecnej sytuacji,
7. pomoc w odreagowaniu emocji, wyjaśnianie konsekwencji prawnych wobec osób stosujących przemoc,
8. poradnictwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, przygotowywania pełnowartościowych posiłków,
9. pomoc w tworzeniu harmonogramu podziału obowiązków wobec wszystkich domowników i wspieranie w jego realizacji,

10. motywowanie rodziców do zapewnienia dzieciom atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego,

11. naukę gospodarowania posiadanymi środkami finansowymi itp.

Utrzymywanie relacji z członkami rodziny w czasie pandemii jest ważne, ponieważ pozwala na współdzielenie odpowiedzialności i monitorowanie bieżących potrzeb osób lub rodzin oraz niezbędnych dla nich usług. Sytuacja kryzysu wymaga korekt indywidualnych planów wsparcia.

Informacja o podjętych działaniach na rzecz wsparcia rodziny jest umieszczona na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku, jak również rozpowszechniona na terenie gminy na tablicach ogłoszeń w poszczególnych sołectwach czy w placówkach oświatowych.

W 2021 r. Uchwałą Nr XXXIV/331/2021 Rady Gminy Santok przyjęto Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2025. Jednym z celów Strategii jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Opracowanie: Anna Siwak – asystent rodziny z Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku

KIEROWNIK
Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Anita Euliziak